

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 sierpnia 2020 r.

Pozycja 247

POSTANOWIENIE

z dnia 3 czerwca 2020 r.

Sygn. akt Ts 18/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.K. w sprawie zgodności:

art. 616 § 2 pkt 2 w związku z art. 618 § 1 pkt 11, art. 626 § 1 oraz art. 619 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) w związku z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2019 r. poz. 1513, ze zm.) z art. 24, art. 64 w związku z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 stycznia 2020 r., adwokat M.K. (dalej: skarżąca), działając w imieniu własnym, wystąpiła z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w P. z 4 września 2019 r. (sygn. akt [...]), m.in. został uchylony środek zapobiegawczy orzeczony wobec oskarżonego, reprezentowanego przez skarżącą, ustanowioną dla niego obrońcą z urzędu. Jednocześnie w punkcie trzecim sąd nie uwzględnił wniosku skarżącej o zasądzenie zaliczki na poczet wynagrodzenia z tytułu obrony z urzędu. W uzasadnieniu tego orzeczenia sąd wskazał, że procedura karna nie zna pojęcia zaliczki na poczet kosztów procesu, gdyż zgodnie z art. 626 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30; dalej: k.p.k.) o kosztach postępowania sąd rozstrzyga dopiero w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Skarżąca wniosła zażalenie na to orzeczenie do Sądu Apelacyjnego w P., który postanowieniem z 9 października 2019 r. (sygn. akt [...]) – wskazanym w badanej skardze jako ostateczne orzeczenie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącej – częściowo zmienił punkt trzeci sentencji zaskarżonego postanowienia oraz utrzymał je w mocy w pozostałym zakresie. W uzasadnieniu wyjaśniono, że wprawdzie od kilku lat skarżąca świadczy pomoc prawną jako obrońca oskarżonego z urzędu i nie uzyskała nawet częściowo

wego wynagrodzenia, jednak zdaniem sądu: „sytuacja ta nie może uzasadniać zmiany utrwalonej w orzecznictwie praktyki przyznawania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu”. Powołując się na art. 616 § 2 pkt 2 w związku z art. 618 § 1 pkt 11 oraz na art. 626 § 1 k.p.k., sąd odmówił zasądzenia na rzecz skarżącej zaliczki na poczet wynagrodzenia.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 11 lutego 2020 r., skarżąca – na podstawie art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) – została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej. Pismem z 20 lutego 2020 r. skarżąca – dochowując przewidzianego prawem terminu – odpowiedziała na doręczone jej zarządzenie.

Kwestionowanym w skardze konstytucyjnej przepisom k.p.k. oraz ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2019 r. poz. 1513, ze zm.; dalej: prawo o adwokaturze), skarżąca zarzuciła, że stanowiąc podstawę ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie objętej wniesioną skargą, doprowadziły do naruszenia jej konstytucyjnych wolności lub praw wynikających z art. 24 Konstytucji (zasada ochrony pracy), art. 64 Konstytucji (prawo własności) oraz art. 32 Konstytucji (zasada równości), ponieważ nie ustanawiają wprost prawa do zasądzenia od Skarbu Państwa i wypłacenia obrońcy ustanowionemu z urzędu choćby części kosztów już udzielonej i nieopłaconej pomocy prawnej.

Treść kwestionowanych przepisów jest następująca:

– art. 616 § 2 pkt 2 k.p.k.: „Koszty sądowe obejmują: wydatki poniesione przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania”;

– art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k.: „Wydatki Skarbu Państwa obejmują w szczególności wypłaty dokonane z tytułu: nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych”;

– art. 626 § 1 k.p.k.: „W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd określa, kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu”;

– art. 619 k.p.k.: „§ 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, wszelkie wydatki wykląda tymczasowo Skarb Państwa. § 2. Koszty postępowania mediacyjnego ponosi Skarb Państwa. § 3. Skarb Państwa ponosi także koszty związane z udziałem w postępowaniu tłumacza w zakresie koniecznym dla zapewnienia oskarżonemu jego prawa do obrony.”;

– art. 29 ust. 1 prawa o adwokaturze: „Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa albo jednostka samorządu terytorialnego, jeżeli przepis szczególny tak stanowi.”

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga spełnia wymogi określone w tej ustawie oraz czy nie jest oczywiście bezzasadna. Co do zasady, na tym etapie postępowania Trybunał nie bada natomiast skargi pod kątem pozostałych przesłanek niedopuszczalności orzekania.

2. W ocenie Trybunału badana skarga konstytucyjna spełnia wymogi formalne określone w ustawie oraz nie jest oczywiście bezzasadna.

Skarga konstytucyjna została złożona przez adwokata, działającego w imieniu własnym (art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK).

Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Apelacyjnego w P. z 9 października 2019 r. (sygn. akt [...]) było ostatecznym orzeczeniem wydanym w sprawie objętej wniesioną skargą (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Dochowany został również trzymiesięczny termin wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK). Skarżąca udokumentowała datę doręczenia tego orzeczenia (art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p. TK), od którego – jak oświadczyła – nie wносиła nadzwyczajnego środka zaskarżenia (art. 53 ust. 1 pkt 6 u.o.t.p. TK).

Skarga przedstawia stan faktyczny sprawy (art. 53 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p. TK). Adekwatnie zarówno do treści orzeczenia wydanego w sprawie, jak i do zarzutów sformułowanych w skardze, określony został przedmiot zaskarżenia (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK). Skarżąca przedstawiła także argumenty uprawdopodobniające zarzut naruszenia – wskutek zastosowania kwestionowanych przepisów – przysługujących jej konstytucyjnych wolności lub praw (art. 53 ust. 1 pkt 2-3 u.o.t.p. TK).

3. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że badana skarga spełnia wymagania przewidziane w ustawie, jak też nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK. Dlatego, na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK, skardze konstytucyjnej należało nadać dalszy bieg.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.